

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru

Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

SLOVENEK.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

V torek,

četrtek in saboto.

izhaja in velja:

Za celo leto	7 for. 50 kr.
„ pol leta	3 „ 80 „
„ četrtert leta	2 „ — „
„ mesec	— „ 70 „
Po pošti:	
Za celo leto	9 for. 50 kr.
„ pol leta	4 „ 80 „
„ četrtert leta	2 „ 50 „
„ mesec	— „ 90 „

St. 96.

V Celovcu v saboto 1. decembra 1866.

Tečaj II.

Stari zbori — novi zbori.

(Konec.)

Pervi med njimi je mariborski g. Löschnigg, po pravem nekdaš Lésnik; ali pred rečene nam sovražne sile so mu domače ime in rodoljubno spoznanje zmešale. On pravi, da ne ve za nobeno krivico, ktera bi se Slovence godila; vsakej tu izrečenej želji pa je že, kolikor on ve, deželni zbor v okom prišel. — Njemu je tedaj prav in po volji: a. da Slovenci preveč proti drugim davkov plačujejo; b. da preveč vojakov dajejo, ki se preradi sprideni vračajo; c. da imajo nespametne šole, kakih nikdo drugi nima; d. da zategadel v omiki zaostajajo zadrugimi, in ne vejo toliko pridobiti, ko drugi prav podučeni; e. da so konikdo drugi na svetu, pred uradniki, ktere sami plačujejo, s svojim jezikom berači; — f. da ne dobijo nikoli vernih zagovornikov; g. da imajo v deželnem zboru premalo poslancev, itd. itd.

Zraven se hvali, da je tisto nasprotno prošnjo nekih slovenskih sosesk iz Mariborske, št. Lenarške, Lovrenške in Sl. bistrške okolice c. k. namestnji podal, pak se brani, da ni njen oče ali osnovelec. To je tista prošnja, od ktere so lani „Novice“ večkrat pravile, kako so se ljudje k podpisu premotili, potem pa kesali; ktera ima najberžeje le izneverjene ali zaslepljene početnike in gotovo nikogar podpisanega, kteri se je kdaj trudil za omiko in srečo narodovo. Ta imena še pridejo svoje dni na den.

Dalej pravi, da se Slovenci, ako kot voljaki, obertniki ali hlapci drugam pridejo, v enem letu lahko prav dobro kakega drugega jezika nauče; torej bi škoda bila in trinoštvo, ako bi ta blagi dar v mladih letih zanemarjali.

O presrečni Slovenci! kar sami rojeni Nemci v 10 — 20 letih ne zmorejo, namreč nemški dobro naučiti se, to gre po g. Loeschniggu vam v enem letu v glavo!

Pri teh dokazih pase je morda g. Loeschnigg le hudo spotaknil. Ako imajo Slovenci zares tako bistre glavice, da se dorasčeni vsakega drugega jezika čisto lahko v enem samem letu prav dobro naučijo, pač nikakor ni treba in ni pravo, da se ubogi otročiči v ljudskih šolah z nemščino mučijo in trpinčijo, ktere se tu, kakor 80 letna skušnja kaže, v 4 — 5 letih ne morejo slabe betvice naučiti, zlatega časa pa toliko potratijo. To bo pač vandalizem! — Če pa po g. L. Slovence že vsak ptuj jezik tako hitro v glavo gre, kaj šmencaj bi jim ne bi njihov lastni mogel, ako se ga učé, ker je znano, da se skoro dá prej prav naučiti, ko nemški le na pol prav pisati. Bosa bo tedaj, da bi se, kakor g. L. trdi, slov. soseske sploh branile poduka v novoslovensščini*, ker jo dostikrat menj od nemščine

* G. Loeschniggu teče menda bolj gladko Ciril-Metodova staroslovensščina! Ali ima v mislih slovečo Mariborsko špraho? Pis.

umijo. Ni nemškega kmeta (niti gospoda) na svetu, ki bi ves nemški derž. zakonik umel, kakor bi moral Slovenec brez uka vse slovenski na enkrat znati!?

Drugi nasprotnik je g. Mulej, Celjski poslanec, tisti, ki je lani nenadama pristno, resnično prošnjo Slovencev v roke dobil, jo jaderno „Gracarici“ oznanil, pa se zraven hudoval, da ni prej kaj od nje čuti ali brati bilo (namreč v nemških časopisih). Vendar pa nje tistikrat ni pobijal, temuč je še celo željo pristavil, da bi Slovenci smeli mirno živeti na nemškej zemlji. Ta sicer razžalivna dobra želja bi se še dala odobriti, manj pa, kako ve tu v zboru svojo po šolah vcepljeno, napčno ljubezen do Slovencev ali svojo oktrovano prepričanje zapletati — da se skoro vse kaže le gola sleparija. On suče in vije svoje dozdevne dokaze vedno po tistem nesrečnem kolobaru, kteri je nedosleden, krivičen in nepošten, kakor je g. Herman tak jasno razložil (glej sprednje.)

On kerščuje silo za dobrovoljo, ker terdi, da Slovenci sami radi po težavnej, mudnej nemščini segajo, če ravno ve, da jih 80 letna kriva stiska tako silno k temu priganja ko glad berače pred ptuja vrata; on uganja s Slovenci svoje šale — zboru na smeh; rači se mu celo praviti, da Slovenci dobro vedó, da se zavoljo ravnopravnosti prosti razvitek nobenej narodnosti ne sme zavirati, pozabi pa pristaviti, da on in njemu podobni tega ne vedo; derzne se še reči, da imajo Slovenci vse, kar jim gre po pameti, pa ne pové, po kterej pameti, ker si tega, kako se jim godi, ne želi ne nemški ne noben drug pameten narod. — Iz vseh njegovih ovinkov se prejasno vidi, da je tudi njemu za Slovence prav, kar ni prav za nikogar drugega; vse tisto mu je za nje prav, kar g. Loeschnigg, kakor smo razložili pri njem pod a, b, c, d, e, f, g, itd. Zdrava, bistra pamet pa drugači pravi in veli: „Kar sebine želiš, tudi drugemu ne stori.“

Tretji zopernik je gosp. Kerničnik (ali presnovani Karnitschnigg.) Njemu je vse vseč in po volji, kar je g. predgovornik terdil, če ravno pravi, da ni mogoče govoru g. Hermana slediti, ker ga ni poslušal in torej tudi ne razumel. — Ali kogar ni čuti, ni razumeti — zraven pa vendar njegove predloge pobijati, — to je Bogme celarna obsodba. Zopernika je čul, je pa razumel, je ž njim potegnul, zatega voljo je tudi njemu vse spredej pod a, b, c, d, e, f, g omenjeno za Slovence prav, če ravno ni vseč nikomur drugemu, kdor je modre pameti.

Prekosnice in ugovori teh treh g. poslancev so premotili ves zbor, kar bi se nam nemogoče zdelo, ako bi nam ne bi zadnji izmed njih te čudovitne zastavice rešil in očitno povedal, da ni mogoče bilo g. Hermana prav čuti in razumeti. (Žalibog ima g. H. zares bolj tih glas.) Ako bi bili g. poslanci njegove do zadnje pikice resnične besede dobro čuti in premisliti mogli, gotovo bi po sv. resnici in bistvenih razmerah sodili, in ne po praznih razlogih.

Pa kar se ni dalo prav čuti, se dá mirno prebrati, in bržčas se pridno bere, ker se je po hvali prodajavčevej tega

hitropisnega govora več od vseh drugih — in toliko prodalo, da ga po Velikej noči ni bilo več dobiti. Je pa tudi dognan, da mu v tej zadevi v 15 letih ni bilo para. Hvala in slava poštemu g. Hermanu — nam pak še več mile pomoči božje! Ž.

Volitve za okrajna zastopništva na Štajerskem

J. V.

se bližajo. Vse priprave so že dokončane in brž ko ne bodo do srede decembra že volitve. Ali hočemo pri tej priliki roke križem držati, ali hočemo kaj in kaj hočemo storiti?

Vem, da so sedanje politične razmere v Avstriji take, da bi skorej obupal vsak domoljub nad prihodnostjo našega cesarstva. Po vsej sili se nam hoče vriniti dualizem, kteremu mi Slovenci pomenljivo pravimo razdvoj, ker razdvojila bi gotovo ta vredba tako strašno vse avstrijske narode, razkačila bi tako zeló Slovane in Romane, da bi se ta srditost in sovraštvo nikoli več ne dalo pomiriti. Absolutistični centralizem združen s ponemčevanjem rodil nam je nesrečne bitve pri Magenti in Solferini, na videz ustavni centralizem Šmerlingov nam je zgubil grozne bitve na českih bojiščih in ž njimi lep kos Avstrije.

Kaj pa dualizem? Daj Bog, da ne bo, kakor se vedno prerokuje, razdvoj, da ne bo razdor Avstrije! Mi Slovani smo gotovo najzvestejši, najstanovitniši branitelji avstrijske ideje. Mi se nikoli nismo spuntali zoper vlado, mi nismo, kakor Madjari l. 1848, odstavili cesarske rodbine ter oklicali republiko ali ljudovlado; tudi nismo, kakor Nemci v Beču, v tistem letu 1848 nosili nemške zastave upora. S Palacky-jem vred rekli smo vsi avstrijski Slovani že l. 1848: „Če bi ne bilo Avstrije, morali bi jo vstvarjati!“ In vendar, kaj nam je hasnila ta trdi skali enaka, nepremakljiva zvestoba in udanost? Do današnjega dne se moramo boriti za vsako drobtinico narodne ravnopravnosti, in če jo nam tudi podaruje vlada, pa hitro priletijo birokratični kavrani, ogledujejo in prevračajo borno drobtinico na vse kraje in jo tako dolgo obirajo, da od nje nič ne ostane, Madjari in Nemci pa sedijo pri polni mizi! Ali naši avstrijski državniki res ne spoznajo, ali nočejo spoznavati, da tako postopanje pelje k gotovemu razpadu države naše? Ali hočejo poskusiti še eno bitvo pri Kraljevem Gradcu? Pa kaj pravimo: avstrijski državniki! — Nesrečna nemška politika pahnila nas je že v najhujše stiske in nesreče, in vendar ima še zmirom tako silno moč na naše državnike, kakor oko kače klepetače na nesrečne tičke, ki se ji bližajo. Le po tem potu naprej, — komu je za to mar, da prepade Avstrija!

Pa obrnimo se od visoke politike, ktera je zdaj res taka, da ne more noben pošten domoljub njenega razvitka mirno gledati; zatorej govorimo rajši o stvari, ki nam bližje stoji.

Nedavno sem v teh listih dokazal, da je volitveni red za okrajna zastopništva Slovencev jako neugoden, ker se le ozira na skupine, pa ne na število volilcev, niti na znesek od vseh volilcev ene skupine plačanih davkov. Največa krivica se pa godi kmečkemu stanu. Slišal sem zagotovo že od več strani in tudi poprašan bil o tej zadevi, ali bi ne bilo dobro, da bi se kmetje pritožili zoper ta volilni red in bi zdaj ne šli k volitvi.

Tega bi pač jaz ne svetoval. Res da nam ni ugoden volilni red, pa preurediti se da le po postavnem potu. Tudi bo kljub temu volitveniku vendar tu in tam mogoče, da se v zastopništva spravi večina narodnih mož, če se le količkaj potrudijo rodoljubi raznih krajev in vzajemno delajo.

Okrajna zastopništva sicer dozdej še nimajo posebno oblasti, pa utegne se zgoditi, da se jim sčasom privolijo več pravice, n. p. politična in sodnja uprava I. stopnje. Zato nikakor ne smemo v nemar puščati volitve, da vsaj toliko dosežemo, kolikor je mogoče po volitvenem redu.

Pred vsem se moramo ozirati na kmečke občine, tu imamo največ upliva in če se le malo organizamo, lahko premagamo. Kmečka skupina voli po volitveniku četrti del zastopnikov, tedaj 6 — 8, to število pa bo gotovo večje skoro po vseh slovenskih okrajih, kajti pri nas je le malo velikih obrtnikov in trgovcev; po postavi pa polovico teh zastopnikov, kar jih je premalo v tej skupini, volijo mesta, polovico pa občine. V slov. bistrškem okraju, postavim, sta samo dva velika obrtnika, od ostalih šest glasov te skupine jih dobivajo mesta in trgi tri, in občine tudi tri. Torej imajo občine namesto samo osem enajst zastopnikov izvoliti. V kmečki skupini so volilci vsi občinski predstojniki ali župani, in kjer bi kaka občina imela več nego 500 duš, sme si za vsakih 500 še izbrati enega volilnega moža. Število volilcev je tedaj povsod znano. Ker se snidejo vsi na dan volitve, in ker mora narekovati vsak za se 6 — 11, morebiti v kojem okraju še več mož, se lahko vidi, da se tu pri dobri organizaciji vse da doseči. Naj si bo vseh 40 volilcev, treba je samo, da se jih 21 med seboj zgovori, da vsi ti ene in iste može volijo, in zmaga je gotova. Polovico glasov pa si rodoljubi po mojem mnenju povsod lahko pridobijo. Najbolje bi bilo, da se v vsakem okraju po nasvetu in po dogovoru z veljavnimi možmi zapišejo vsi kandidati in se imena naznanjajo vsem zanesljivim volilcem. Vendar se je pa povsod treba po okoliščinah ravnati.

Kar se tiče skupine mest in trgov, tudi tu ne smemo prepustiti vsega naključju. Saj imamo mnogo rodoljubnih trgov; naj se vsaj v teh skrbi, da se ne izvolijo nasprotniki! Pri mestih in trgih, če jih je več v okraju, razdeli se število zastopnikov po znesku od njih plačanih davkov. Ali to ni velika nedoslednost našega deželnega zbora? Ko gre za razdelitev vseh glasov v razne skupine, zdi se mu nevarno to načelo, ktere ga se je držal česki deželni zbor. Pri mestih in trgih pa se mu kaj tacega več ne zdi nevarno. Ali ni to živ dokaz velike skrbne ljubezni deželnega zbora za nas Slovence? V sl. bistrškem okraju voli mesto 8 zastopnikov, trg Studenice dva, Makole enega. In tako se bodo v vseh okrajih razdelili zastopniki. Naj bode tedaj naša skrb, da se vsaj v tistih trgih, kjer bo to mogoče, izvolijo rodoljubni možje.

Če so le kmečki zastopniki vsi narodni, in si po trgih pridobimo še kacic štiri ali pet glasov, potem pa je že polovica okrajnega zastopništva narodna in od nje bode odviselo, kdo da pride v odbor in kdo da bode prvosednik.

Tu ali tam se bo morebiti tudi med velikimi posestniki kateri izmed naših prijatlov vrinil.

Torej ne obupajmo in delajmo, kar je mogoče, da si vsaj sami sebi ne bomo mogli očitati, da smo bili vnemarni in zanikrni; borimo se za naše pravice zmirom in zmaga bo končno gotovo le naša!

Avstrijsko cesarstvo.

Na Dunaju dné 28. nov. →. (Deželni zbori. Iz trojedne kraljevine.) Nižeavstrijski deželni zbor je prvi začel razgovor o adresi, ki se ima cesarju kot mnenje nižeavstrijskih prebivalcev predložiti. Adreso je gosp. poslanec pl. Tinti z baronom Pratobevera-tom osnoval in v njej našo politiko jako čudno pretresoval. Adresa nam jasno kaže, kam naši centralisti merijo; njim je le samo še nekoliko za Madjare mar, za druge narode pa kar nič, kar se morajo tako v kratkem ali Nemeem ali Madjarom udati.

Prvi govorniki, ki so včeraj in danes za adreso govorili, so Czedik, Mende, Mayerhofer, Kuranda, Bauer, Zelinka in Mühlfeld; posebno čudno godel je naš ljubeznjivi Nace, ki je v svojem govoru obžaloval pred vsem to, da je Avstrija iz Nemčije pahnjena in da so zdaj Avstrijanci „deutsche Schmerzenskinder“ itd.

Razgovor o adresi še ni končan, ker jih veliko govori, pa brž ko ne bode adresa, kakor jo je Tinti spisal, pred prestol prišla. — Veselejši glasi se slišijo iz deželnih zborov na Českem, Moravskem in Galiskem, kjer bodo povsod adrese v federalističnem smislu poslali. V odboru českega zbora za adreso je grof Clam-Martinić predsednik. Tudi nemški Tirolci držé s federalisti, kar nam jasno „Tiroler Blätter“ kažejo, ki jako neugodno kritizujejo dunajsko adreso. V Inšpruku so tudi izvolili v deželnu zboru poseben odbor, da se posvetuje, kako naj se celovitost avstrijske države proti nekterim južnotiroljskim rogoviležem brani; v Trstu pa nekteri poslanci za italijansko vseučilišče prosijo, ker je še, kakor pravijo, 800.000 Italijanov v Avstriji. Take dogodbe so trobenta, ki vlado našo glasno kliče, naj stori v tej zadevi hitro svojo dolžnost. —

„Pozor“ v svojem zadnjem broju zahteva, naj vendar enkrat vlada trojedno kraljevino tudi v resnici „trojedno“ napravi in naj se granica odpravi in Dalmacija s Hervaško in Slavonijo združi; to naj bode po „Pozoru“ posebna skrb deželnega zbora.

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Ogri in Avstrija; volitev; mertvašnica; šola brez učeniaka; slov. jetniki.) Kaže se, da bodo vlada in Madjari vendar nekaj stlačili. Kakor časniki naznanjajo in obnaša dež. zbor v Pešti tudi priča, bode se Beust z Madjari vendar sporazumel. Vsak to serčno želi; pa žalibog s tem še ni vse poravnano; imeniten je narod madjarski, pa še veliko imenitnejši je narod slovanski in romanski, — ravno na ta dva se pa nič ne gleda! Bojimo se, da bode vse delo le spet za nekaj časa in pa Bog ve, kaj še navstane? — Ali pustimo visoko politiko in povejmo, kaj domačih novic. Za predstojnico č. g. g. Elizabethinarig je izvoljena Marijana Ott, rojena na Štajerskem v Angeru 1. marca 1817; samostansko obljubo je storila 5. julija 1841. Bog daj srečo in dolga leta! — 29. nov. je bil v stolni cerkvi visok in vojaško ozaljšan mertvaški oder ali katafalk napravljen. Veljalo je to in sv. mertvaško opravilo generalu Paumgartner-ju, ki je bil lastnik tukajšnjega madjarskega polka. Rajni je bil tudi dež. poglavar v Galiciji, umrl

pa je te dni v Švajci. — Beljaški učitelj g. Šofran, je dobil službo pri tukajšnji novejšoli za zanemarjene otroke. Mestni odbor pa ga je le začasno izvolil, naj pride za eno leto na poskušnjo. Deželna vlada pa ne dovoli g. Šofranu odpusta ali urlavba, da bi eno leto na poskušnjo to svojo novo službo prevzel. Zdaj imamo torej novo napravljeno šolo in novo izvoljenega učenika, pa vendar šolo — brez učenika in zanemarjene otroke brez očeta in varha! — Vesele novice naznanjamo, da se vis. vlada spominja, da so tudi slovenski jetniki in jetnice. Tukajšno državno pravdnštvo je namreč odbor družbe sv. Mohora naprosilo, naj mu slovenskih, knjig, kar jih je za to pripravnik, skorej pošlje v ta namen, da se napravi knjižnica tudi za slovenske jetnike in jetnice v Karlavu in Lankovicah. Dobro!

Od Savine 20. nov. t. l. (Ljubo staro naše Celje — nam spet novo dave selje.) Imeniten je bil večer 18. nov. v Celjski čitalnici. Ples je bil oznanjen in prijazne igre. Pa glej! prišlo je veliko častitih gostov, in sicer iz daljnih krajev, obiskat enkrat celjsko čitalnico, ki je sedaj popolnoma prenovljena in olepšana. Videl sem gospode tamkaj, o katerih bi si ne mislil, da bi tako dalje prišli, počastit čitalnico s svojo nazočnostjo. Videl sem našega slavnega poslanca in zagovornika, g. Hermana iz Ptuja, ki jutri v Gradec v deželni zbor potuje. Bili so tamkaj č. g. dr. Klemenčič, župnik Lutomerški, Trstenjak, župnik št. Jurški, in nekaj drugih domorodnih duhovnikov iz okolice. Pričujoči so bili tudi g. profesor Šuman iz Maribora, g. dr. Vošnjak iz Slov. Bistrice, dr. Ipavec iz št. Jurja. Dalej si videl neutrudljivega našega kmetovalca in rojaka g. Čolnik-a iz Drvanj v slov. Goricah, g. Ivana Žužata iz Žavca in g. Pirnata iz Laškega. Se ve da mimo teh je še bilo veliko drugih domačih rodoljubov in Celjskih pravkov. Pa kakor je bil ta večer imeniten zavoljo pričujočnosti toliko imenitnih gostov, bil je še imenitniši zavoljo tega, kar so oni storili. Čital se je v dvorani prijateljski list č. g. Slavoljuba Kneza, notarja v št. Lenartu v Slovenskih goricah, kateri piše, da tudi Slovenci morajo pomagati bratom Hrvatom k ustanovitvi jugoslovanskega vseučilišča, in to v djanju pokazati. G. Knez sam daruje v ta namen 100 goldinarjev v dveh obrokih po 50 gld. Res knežji dar! Te besede so med pričujočimi tako veselje in navdušenost naredile, da se je enoglasno sklenilo, pobirati med seboj za jugoslovansko vseučilišče. In kakor bi bil trenil, bilo je zapisanih in zloženih 100 goldinarjev, ki jih je prevzel g. dr. Kočevar, da jih pošlje v Zagreb. Štajerski Slovenci so spet pokazali, da ljubijo svoje brate Hrvate, vedó, kako potrebno nam je jugoslovansko vseučilišče. Slava jim! Slovenci, na noge! Podpirajte to imenitno napravo!

Velika Nedelja (Vino in letina) J. P. Nedavno sem v „Slovenu“ čital, da je letos v ljutomerskih goricah dosti dobrega vina prirastlo, vendar pa da lanskega enako ne bode. Poleg mnogih spričeval pa bode letošnje vino boljše od lanskega. Ako kdo nad tem dvomi, naj pride k nam o priložni dobi in prepričal se bode, kaj se zdaj pri božjem daru letošnjega leta godi. — Bog hotel, da bi se ne godilo! Kdor pa vsega tega ne verjame, naj poterpi nekoliko mesecev in zvedel bo gotovo resnico. Za prihodnje leto se nam je pa za bratvo bati, ker je slana prezgodaj vinsko trto sevsema poparila. — Kar se pa letine tiče, pridelalo se je v naši okolici vsega srednje mero, da kmet pomanjkanja terpel ne bode; samo to se nam čudno zdi, da židovi ali judje po naši okolici mnogotere reči kupujejo in dobro plačujejo, na priliko vučec (ježice, Knoppern), pšenico, maslo, fižol, i. t. d., kar naši stari ljudje ne pomnijo. —

Blizo Ptuja. (Zrelo jabelko z drevesa pade!) V Gorišincih prišt. Marjeti pod Ptujem je na veliki cesti krčma, po domače „pri Haložanu“ imenovana; že dolgo časa so si ljudje pravili, da je „Haložan“ tat, ali dolgo ni bilo mogoče, na samem djanju ga zalesti. Te dni pa vendar zgrabijo starega in mladega Haložana pri tatvini, ju za zidan križ pripnejo in tako dolgo po njima mlatijo, da so starega na mestu ubili, mladega pa polymertvega v Ptuj v bolnišnico peljali. Res žalostne in grozne so te reči. Pa mora že kaj posebnega biti, da ljudstvo kaj facega počenja, da sebe in svoje premoženje brani. Ali niso za to cesarske sodnije? Prav žalostno, da si ljudstvo samo pravico dela! —

Iz Ljubljane 27. nov. (Slovenci pri Zrinjskijevi slavnosti v Zagrebu.) Čeravno marsikteremu tako zvanemu „poštenjaku“ naše Avstrije Zrinjskijeva svečanost ni bila nič kaj po godu, še manj pa da se je hočemo udeležiti tudi mi Slovenci, vendar je bila slavno in častno za ves narod hrvaški izpeljana. Pa tudi Slovenci niso bili tako zanikrni, da ne bi bili hiteli k svojim bratom počestiti spomin slavnega junaka. Zopet je bila bela Ljubljana in vrli južni Sokol, ki sta dala lep izgled in vsem slovenskim mestom in društvom. Na Sokolskem shodu 17. t. m. bil je sprejet predlog, da se udeležimo narodne slavnosti Slovenci v izdatnem številu, in na drugem sokolskem shodu 24. t. m. bile so Virantove sobane skorej premajhne, da bi sprejele v svojih prostorih vse v Zagreb odhajajoče Sokolce in druge rodoljube. Slavni naši rodoljubi gg. dr. Bleiweis, dr. Tomann in Svetec odpeljali so se bili že v saboto opoldne. Načelnik Sokola, g. dr. Costa, odrinil je pa še le zvečer. Nemogoče mi je podajati na tem prostoru popis cele slavnosti, kterege si prihranujem za prihodnji list, le toliko naj danes povem, da sprejem je bil tako srčen in navdušen, kakor ga le brat pri bratu najti more. Želeli bi bili marsikteremu naših nasprotnikov, da bi bili videli to čisto radost, ktera izvira iz globočine srca, da bi bili videli to navdušeno pobratimstvo dveh sorodnih sosednih narodov; rudečica bi jih morala oblitati, ako bi se spominjali, da oni so zavrženci, odpadenci, ki divjajo po svojem lastnem mesu.

Radosti polne ure preživeli smo skupaj z našimi sokrvinimi brati, katerih nikdar ne bomo pozabili. Gostoljubnost slovenska pokazala se je zopet sijajno, in nikakor preveč ne rečem, ako pravim, da ta navdušeni, ljubezni polni sprejem, kterege smo našli pri naših bratih Hrvatih, popisati je vsaka beseda preslaba. Človek je moral vse to le sam doživeti! Bog daj, da ostanemo na vse tako složni, kot smo bili te slavne dni, in da se iz tega spoznanja razvije krepko in neustrašeno delovanje v kljub vsem oviram naših protivnikov. Ako smo složni in ene misli, mora nam zasijati skorej lepše solnce. Bog daj in sreča junaška!

Izpod Ljubelja 15. nov. -? (Obletnica. Ogenj. Šola. Družba sv. Mohora in slov. Matica. Št. Kriška cerkev. Rajni g. M. Svetličič.) 9. t. m. smo obhajali obletnico blagoslovljenja nove cerkve sv. Andreja. Službo božjo so opravljali v. č. g. J. Reš, kranjski dekan, vogelni kamen pa so vložili preč. g. korar in župnik ljublj. stolne cerkve Jožef Supan v praznik sv. Alojzija l. 1864. Obhajala pa se je ta slovesnost le na tihem, ker menda nikogar ni, da bi hotel kake stroške prevzeti. — 15. t. m. ob 4 zj. nas je prebudil uagroma glas: Gori! Bili smo res v velikem strahu, posebno ker je veter precej močno pihal. Poškodovani so menda vsi zavarovani. Oteli so, kar je bilo mogoče. (Bil je pa ogenj v tako imenovanih Stranah v Koroškem predmestju.) — Iz zanesljivega vira sem zvedel, da so mislili pri nas novo

šolo zidati, kar bi bilo res potrebno, ker zdanja šola je deloma v privatni hiši; pa še blezo niso mogli zediniti. Kako veliko šolsko poslopje ima n. pr. Ljubno in Gorje. Zidala naj bi se pa šola na kakem bolj prostem ali samotnem kraju, ker otroci derejo iz šole kakor lintvrni, da bi človek res kmalo mislil, da se je pekel odperl. Vem, da si gg. učitelji mnogo prizadevajo, tej naki v okom priti, pa zdi se mi to ravno tako, kakor da bi vodo v morje ali pesek v puščavo nosili! — Družniki sv. Mohora so se tu od lanskega leta sem še dosti veselo namnožili, v Matico pa razun g. župnika nihče ni vpisan. — Kakor so v Kovorji ponovili veliki oltar, tako so tudi v. č. g. župnik pri sv. Križu, H. K., pri cerkvi že mnogo popravili. Naredili so namreč že pred nekimi leti šolo in nove zvonove in zdaj je tudi cerkveni zvonik tako lepo ponovljen, da ga je veselje videti. To je lepo! — Čudim se, zakaj da ni še nič naznanila „Danica“ ali „Slov.“ o življenju in pokopu rajnega g. kanonika Novomeškega, Mat. Svetličiča. Ali mar nikjer ni nobenega slovenskega pisatelja, ki bi kaj vedel o tem? Da so taki spisi koristni za slovensko ljudstvo, je jasno ko beli dan.

Trojedina kraljevina.

Iz Karlova. — ?! (Hrvaška politika. Naše mesto in graničarji. Rakovec in književnost hrvaška. Čitavnica.) Zanimalo bo gotovo Vaše čitatelje, ako semtrtje tudi kaj iz hrvaške sosedne zemlje pozvedo. In kako ne, — saj jim Slovenci ravno zdaj svojo prijateljsko roko k političnej zvezi podajajo, in če bi se ta namera kdaj djansko izpeljala, bili bi narodi na jugu čvrsta in krepka podpora naše iznemogelj Avstriji. Ali svet je dandanašnji tak, da pred nosom ne vidi in zasebo na čuti tako dolgo, dokler ga sovražnik v hrbet ne dregne. Prepričani smo, in se še zmiraj vsaki dan, žalibože, prepričujemo, da naša vlada le eno zvezo ima pred očmi: zvezo južnih nemških dežel z velikim „Madjarorszagom“ — vse drugo misli, da bi jo vtopilo. Naša hrvaška politika suče se tudi za vetrom. Stranka, ki je na prejšnjem deželnem zboru v Zagrebu bila za edino samostalnost hrvaške zemlje, obrnila se je na razpoteje ter meri neprestano na Madjare. Le pri Madjarih je sreča, pri vseh družih narodih strašna nesreča za Hrvaško! To je tudi „Pozor“, ki je poprej jako priljubljen bil narodu, že večkrat pokazal. Saj ste ga čuli, kako se je pisaje o „slovensko — hrvaških“ rečeh, Madjarona pokazal, da se zveza Slovencev s Hrvati „bez madjarskoga upliva“ ne bi mogla nikakor dognati. Ali Slovenci smo zato srečni, da se nikdar ne prenačimo. Rajši polahko in čvrsto, kot brzo pa slabo! Ako vidimo, da so Hrvati voljni ostati svoji, potem se hočemo radi posvetovati, na „tudji račun“ pa mi nič nočemo početi. Vse to sebo pa čez nekaj dni v Zagrebu prav jasno pokazalo; ni mogoče in nikakor ne moremo verjeti, da bodo hrvaški rodoljubi v drugo se Madjarom v naročje silili. Če bo to, potem ni čuda, da vlada z resnimi koraki k dualizmu stopa in da si ljudi od germanskih plemen, luteranske vere in prusko — sasko ideje na čelo postavlja. Naši politikarji, ki bi z Madjari po vsej sili radi v en rog trobili, naj se potem sami na prsi trkajo in prav ponižno „confiteor“ molijo.

(Konec pride.)

Iz Zagreba. (Zrinjskijeva svečanost.) 24., 25. in 26. novembra se je tukaj slovesno obhajala tristoletnica na častni spomin junaške smrti Nikole Šubića Zrinjskega. Reči se mora, da je bila od konca do kraja brilantna, sijajna. Razun deputacije slovaške matice po gg. dr. Hurbanu in Zloti, počastilo je to svečanost

tudi mnogobrojno število Slovencev, med njimi gospodje dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Razlag, Luka Svetec in dr. Tomann. Posebno znamenitost je pa dobila še tudi s tem, da je prišlo tudi do 60 sokolcev iz bele Ljubljane. Spet se je pokazalo, kakor drugod, kamor naši sokolci pridejo, da so osvojen element. Srca in simpatije vseh so si tukaj osvojili. To je bilo veselje, to pobratimija med hrvaško in slovensko mladino! Pa se mora tudi reči, da so jih Hrvatje lepo in gostoljubno sprejeli in čestito počastili! Navdušeni govori so se slišali, ki gotovo nekim ušesom na Dunaji in v Pešti ne bodo ugodna glasba. Očitno se je pokazalo, da ni med pravimi Hrvati prijatlov in privrženikov dualizma, to je, tiste oblike vladovanja, ki bi rada nas Slovane na smrt stisnila, kakor zmija Laokona in njegova sinova. Eden govornikov je djal, da cela slovenska zemlja naj bo trdnjava, kakor je bil sigoški grad, narod slovenski naj jo pa brani ptujega napadanja hrabro in junaško, kakor jo je branil slavnega spomina N. Šubić Zrinjski; naj se raji do zadnjega in slednjega pokopati da, pod njenimi razvalinami poprej, ko se uda. Trije Triglavovi vrhovi so trije prsti desne roke slovenskega naroda, s kterimi proti nebesom prisega svojo domovino do zadnjega diha braniti! — Taki in enaki govori so bili slišati. Dokler je slovenskega in hrvaškega naroda, takšne zveze, takšnega pobratenja še ni bilo! — Ko so sokolci s svojima zastavama na večer 25. nov. skupaj s „Kolum“ pred sijajno razsvitljeno bivališče Strossmayerjevo prišli, je ta „dika Jugoslovanstva“ blizo s temi-le besedami iz balkona jih pozdravil: „Dobro došli nam naša mila braća Slovenci, koji su s nama istog plemena, iste krvi, istog tiela! Bože daj, da se na skora s nami s jedine u književnom obziru, in još u nečim drugim. Zivili!“ In gromoviti „živili!“ je narod zagromel, ki je na ulici stal glava pri glavi. Končavam pa ta svoj dopis z željo, ki jo je tudi dr. Costa pri večerji na strelišču izjavil, naj bi namreč tudi Hrvatje nas Slovence v beli Ljubljani enkrat s svojo nazočnostjo počestili, da nam bo prilika podana pokazati jim, da mi ravno tiste simpatije proti njim gojimo, kokor oni proti nam. Bog pa naj blagoslovi tisto klico ali mladiko, ki se je pri Zrinjskijevi svečanosti v srcih hrvaške in slovenske mladine izcimila, da iz nje doraste čvrsto deblo jugoslovanskega edinstva!

Nesloga tlači, sloga jači!

Naši deželni zbori.

Štajerski. V saboto 24. t. m. je bila 3. seja. Predmeti so bili manj važni, namreč, sporočilo, da se nektera pravila prenačede, da se polajša vpisovanje in sprejemanje na tehniko; potem sporočilo o računu in volitve. V sredo 28. t. m. je bila zanimiva in važna seja posebno za Slovence. Spet se je jasno pokazalo, koliko imamo pričakovati od tako osnovanega dež. zbora, ki bode vsedgar s svojo absolutno večino našem narodu ovire nastavljal. V tej seji je naš verli poslanec g. Herrmann v izverstnem govoru, kterege čemo pozneje od besede do besede Slovenčevim bralcem podati, zopet na dan spravil oni predlog, ki je bil že v 2. zborovanju sprožen in v poslednjem zboru odboru za sporočevanje oddan, pa še zdaj ni odločeno, namreč da se napravi v Ptuj spodnja realna gimnazija.

Temu predlogu nasproti predlaga dr. Flekh: da naj se izroči odboru, ki je sestavljen za sporočevanje računov. Ker ta obvelja, pade Hermanov!

Potem je v tej seji g. Neupauer predložil, naj se c. k. odpis od 13. okt. posebnemu odboru 7 udov v pretres izroči. (Obvelja.)

G. Wannisch predlaga, da naj se za nastanovljenje in hrano vojakov odškodnina plača iz dež. blagajnice z ozirom na tedanjo ceno hrane in stanovališč. V njegovih pritožbah je mnogo resničnega. Predlog se izroči odboru za občinske zadeve.

G. Kaiserfeld predlaga da naj se poseben odbor 5 udov voli za presojevanje organičnega pravila na Joaneji. (Obvelja.)

G. Mulley predlaga, da naj se celjski srenje dovoli, da svoja občinska pravila predrugači, ako bode treba, potem ko je obširno veliko veljavnost celjskega mesta razkladal. (Obvelja.)

Ponavlja se predlog dež. odboru od l. 1864 zastran prestrojitve volitnega rada!

Predloga se od odbora, ki je bil lani izvoljen za zadeve, ki se tičejo potepanja lenuhov: 1) Naj se napravi posilna delavšnica za lenuhe moškega stanu na Štajerskem na stroške dež. blagajnice. 2) Naj se naloži dež. odboru, da to tako uravna, da bodo v kratkem prostori za to delavšnico priskerbljeni, in začasno najpotrebnejši uradniki in čuvaji postavljeni. 3) Da se v ta namen 30.000 gld. v proračun za l. 1867 vrajta.

Ptuje dežele.

Serbija. „Zukunft-i“ se piše iz Beligrada, da serbska vlada res v Carigradu zahteva, naj Turki terdnjave na Serbskem zapusté, in da se pri tem opira na stare pogodbe, po katerih bi jih bili morali Turki že pred 30 ali celo 60 l. zapustiti, in pa tudi na dotični sklep narodne skupščine. Bog ga vеди, ali bodo šli z lepo iz terdnjav, ali ne. — Že zadnjič omenjeni svetnik Marinovič je bil v Petrogradu kaj prijazno sprejet in tudi enkrat pri carju pri kosilu. — Fin. minister naznanja, da je bilo letos dohodkov 29,033 000 grošev, stroškov pa 28,385.426 gr., kar je že dobro znamenje, ker je vendar nekaj malega dohodkov več kot stroškov.

Turčija. Večidel se zdaj tako poroča, da so bili Turki na Kandiji zadnje dni hudo tepeni in da so celo več viših poveljnikov zgubili. Iz Carigrada pa le pišejo, da je punt že zadušen in da se tisti vstajniki, ki so na pomoč prišli, že domú vračajo. Ne moremo verjeti, da bo Turk možbeseda in to izpeljal v djanji, kar je obljubil. Od turške ustave se še nič natanko ne sliši, kaj in kako.

Italija. Zdaj se res kaj veliko pisari, govori in ugibuje na vse strani, kaj misli vlada prav za prav s septembersko pogodbo početi in kako jo izveršiti, da bo njej in Italijanom na korist. Ker smejo zdaj po vladinem oglasu vsi škofje brez razločka verniti se v svoje škofije nazaj in ker so se tudi zastran rimskega državnega dolga nekako pogodili, gre zdaj glas, da bi vendar znalo res biti, ako bi znani Vegezzi spet v Rim se podal in kako pogodbo s papeževo vlado napravil. Se ve da bi se tudi semtertje rado videlo, da bi papež Rim zapustil ter ga njegovi osodi izročil; ali to bi bilo javljne spet Napoleonu prav, ki bi gotovo najraje papeža nekako v svoji oblasti obderžal. Zato bo tudi pobožna cesarica perve dni m. dec. najberže zato sv. očeta obiskat šla, da francosko pomoč po vsaki ceni zagotovi. — Tudi se nekaj govori, da bi se lahko v kratkem Ricasoli z Ratazzi-jem, ki ga v Parizu raji imajo, namestil. Kralj bi neki rad s papežem tako pogodbo sklenil, kakor jo je Pruska naredila s Saksonskim kraljem. Časnik „Italie“ piše, da bodo poslednji Francozi že 10. dec. Rimsko zapustili.

Španska. Vladini listi sicer naznanjajo, da je zdaj spet mir in pokoj v deželi,

ker so jih toliko polovili in na tuje prognali, — od drugod pa se piše, da se bo skorej velik punt vnel. Le to je tudi čudno, da je ondotna tako slaba vlada papeža na Špansko zvabiti hotla.

Mehiko. Zdaj se za gotovo poroča, da je res mehikanskemu cesarstvu že odzvonilo in da pride Maks že 12. dec. v Lacromo blizo Dobrovnika, kamor bodo, če bo le mogoče, tudi bolno cesarico prepeljali. Tako mine posvetna slava! Mehikancem je pa želeli, naj bi si zdaj vendar enkrat stalno vlado napravili, če ne — bo spet veliko terpljenja in homatij. — Francoske vojake in berž ko ne tudi avstrijske prostovoljce zdaj nič dobrega ne čaka, ker jim gotovo Juarez od vseh strani pritiska in jih skuša — v morje zagnati. Za Napoleona je ta mehikanska sramota strašna! Brez glave t. j. napčno storjena je rado skažena, to gotovo velja tudi pri tej žalostni zadevi.

Razne novice.

* Iz Ljubljane. Volitve za deželni zbor so 3. dne meseca decembra. Veliki posestniki volijo 2 poslance, ker se je g. bar. Codeli tudi poslanstvu odpovedal.

* V Lingarjevi ulici se je vnel 26. nov. zvečer neki dimnik, vendar se je ogenj hitro pogasil in ni bilo večje škode.

* Za šolskega svetovalca v Dalmaaciji je izvoljen znani rodoljubni gimnazijski profesor in narodni poslanec g. dr. Mihael Klaič. — Tako je prav! Slava!

* Poroča se, da je slavnega amerikalkega škofa in rojaka našega, prevzv. Mirosli. Baraga, mertud zadel. Velika zguba!

* 6. decembra se bode tukaj v Celovcu spet 32 težkih kónj na dražbi prodajalo.

* Vladar male laške državnice „Monaco“ je one dni novega zastopnika nekam poslal. Bil je tudi on kakor vsi drugi častno sprejet. Dobiva pa le-ta na mesec plačila 30 frankov, nekaj obleke in par čevljev. Če je to res, se pač ta poslanec ne bo mogel kaj posebno sijajno obnašati.

* V Stall-u na zgornjem Koroškem je bil 22. t. m. ogenj. Pogorel je neki tudi farovž in cerkev.

* Po sporočilu dr. Behrn-a se šteje zdaj po vesoljnem svetu 1350 milijonov ljudi; izmed teh jih živi v Evropi 285 milijonov, v Aziji 798½ mil., v Avstraliji in na otokih 4 mil., v Afriki 180 mil., v Ameriki pa 74½ mil.

* Blizo mesta Varese na Laškem je oni dan mačka polletnega dečka do kosti ogledala. Strašna smert!

* Iz Prage smo zvedeli ravnokar žalostno novico, da je umrl tam g. Janez Nečasek, vodja gimnazije na Mali strani. Ker je rajni bil pred nekimi leti vodja ljubljanske gimnazije in sploh spoštovan in pravičnejši mož, naj mu bode postavljen tukaj spominek. Naj v miru počiva!

Novi časnik „Domovina“.

Meseca decembra t. l. bo začel izhajati v Gorici po enkrat v tednu na ½ pólí nov slovensk časnik z imenom

DOMOVINA.

Cena mu bo s poštnino vred dva (2) gold. na leto. Vredoval ga bo podpisani nekdanji vrednik „Umnega Gospodarja“ Obširnejši program prinese prvi list. Za zdaj samo to: Namen novega tega lista bo: ljudstvo slovensko, zlasti zahodno, primorsko s po-

močjo primerne poduka na višjo stopinjo občne omike povzdigovati, duševno in materijalno njegovo blagostanje pospeševati in bodi si naravnost ali po ovinkih, take misli, tacega duha vdihovati mu, da bode vedelo in čutilo, ter veselilo se, da ima v Avstriji domovino slovensko.

Prvi listi se razpošljejo vsem naročnikom „Umnega Gospodarja in drugim zuanim gospodom.

V Gorici 25. novembra 1866.

Andrej Marušič,
učitelj verstva na c. k. gimnaziji.

Odperla listnica.

Vsem dijakom v Celju: Slišimo, da zalvo „Slovenca“ hudo terpite; pripovedujejo se nam iz Celja reči, ki se bolje prilgajo Turkom. Tako je nek profesor vpričó 13 gospodov rekel: „Der „Slovenec“ ist ein Lump, wenn ich etwas zu reden hätte, so würde ich ihn auf zwei Jahre einsperren.“ Spet drugi je rekel: Dich frage ich gar nicht. Du liest den „Slovenec“. Še viši gospod pa je djal: „Wer den „Slovenec“ liest, der hat weder Religion, noch ist er ein loyaler österr. Unterthan.“ Kjer ima slovenska mladina take očete in učnike, tam gotovo gorje vsakemu, kdor se Slovenca čuti in obnaša. Pa poterpi tiho in voljno za svojo narodno svetinjo; kjer se strune tako nesramno in nepostavno prenapenjajo, tam konec ni dalje več, in kjer je najhujša sila, tam je roka božja najbolj mila. Čč. gospodom, ki se tako sirovo obnašajo, pa naravnost povemo, da bi jih mogli za tako ogordivno obnašanje tožiti in svesti smo si, da bi sodnijska oblast takega obrekovanja in natolečevanja spregledati ne mogla; — pa smili se nam šolska mladina, ki bi bila prisiljena zoper svoje predpostavljene pričati: zatorej za zdaj še molčimo.

S e m n j i.

Na Koroškem: V Labodi 7. dec.; v Milstatu kvaterno sredo v adventu; v Št. Paternijonu kvaterni ponedeljek v adventu; v Velikovecu 6. dec.

Na Kranjskem: V Bistrici na Pivki 6. dec.; v Idriji 4. dec.; v Kamnigoricin Kamniku 4. dec.; v Kostanjevici kvat. pondeljek v adventu; v Litiji pondeljek po sv. Miklavžu; v gorn. Logatcu in Mengšu 13. dec.; v Metliki torek po sv. Mikl.; v Mokronogu 9. dec.; v Postojni 3. dec.; v Radolici 13. dec.; v Žužemberku 6. dec.

Na Primorskem: V Ogleji od 11. do 13. dec.; v Kastvi 13. dec.; v Povirju 3. dec.; v Sežani 12. dec.; v Tominu pondelj. po sv. Mikl.; v Turjaku 9. dec.; v Vodnjanu 13. dec.

Na Štajertkem. V Brežicah kvat. saboto v adv.; na Doberni 6. dec.; v Firstenfeldu pondelj. pred sv. Mikl.; na Planini 3. dec.; v Šmarji 4. dec.

Loterija.

Terst, 28. oktobra:

68 11 20 90 55.

Prihodnje srečkanje je 12. decembra 1866.

Dunajska borsa 29. novembra 1866.

5% metalike	58.76
5% nacional	66.50
1860 derž. posoj	80.30
Bankine akcije	712.—
Kreditne „	151.70
London	128.—
Novi zlati	6.09
Srebro	127.—